

מזונות ילדים - עד מתי?

מאת עו"ד איתן ליפסקר

נושא מזונות הילדים נכלל ברוב רובם של מהלכי הגירושין, בין אם מדובר בתביעה המוגשת לבית המשפט ובין אם בהסכם הנערך בין ההורים.

שאלה נפוצה מאוד בנוגע לנושא מזונות הילדים עוסקת בהוראות החוק באשר למשך הזמן בו יש לשלם מזונות. רבים סבורים כי החוק קובע במדויק פרק זמן זה ומופתעים לגלות שלא כך הדבר.

אכן ישנו חוק הקובע באופן מפורט את חובת המזונות, חלוקתה בין ההורים, משך החובה ונתונים נוספים ואולם חוק זה (החוק לתיקון דיני משפחה (מזונות)) אינו חל על מי שיש לו דין מזונות אישי (יהודים למשל) ומשמעות הדבר כי החוק אינו חל על רוב רובה של האוכלוסיה בישראל.

מאמר זה עוסק אם כן בפרק הזמן בו יש לשלם מזונות כאשר חובת המזונות חלה מכח הדין האישי והוא מתמקד במקרה בו **האב החייב במזונות הילד** הנו יהודי. פרק זמן זה מושפע ממספר גורמים, אשר יפורטו להלן;

- א. עד גיל 6 - קיים חיוב מוחלט אותו מטילה התורה על האב, לדאוג למזונות ילדיו (המוגדרים בתקופה זו "קטני קטנים"). חיוב מוחלט משמעותו היא שהאב חייב במזונות ילדיו ללא קשר למצבו הכלכלי.
- ב. מגיל 6 עד גיל 15 - בתקופה זו לא חייבה התורה את האב באופן מוחלט לשאת במזונות ילדיו ואולם הרבנות הראשית האריכה (בתקנה משנת תש"ח) את משך חיוביו של האב וקבעה כי ימשיך לשאת במזונות ילדיו בתקופה זו, כאילו היו קטני קטנים וזאת עד הגיעם לגיל 15. משמעות הדבר, בפועל, היא שאין הבדל בין חובת המזונות עד לגיל 6, לעומת החובה עד לגיל 15.
- ג. מגיל 15 עד גיל 18 - בתקופה זו חיוב המזונות הנו מדין "צדקה" ומשמעות הדבר חלוקת נטל המזונות בין ההורים בהתאם להכנסותיהם.
- ד. מגיל 18 עד סוף התיכון - ביחס לתקופה זו (בהנחה שהלימודים בתיכון מסתיימים לאחר שמלאו לנער 18) הרחיב בית המשפט העליון את משך חובת המזונות וקבע כי יש להמשיך ולשלם את דמי המזונות כסדרם עד תום הלימודים בתיכון.
- ה. מסוף התיכון עד לצבא - (בהנחה שכבר מלאו לנער 18) בתקופה זו אין חיוב במזונות וזאת בהנחה כי הנער יכול לעבוד ולכלכל את עצמו. כמובן שהנחה זו ניתנת לסתירה.

ו. בעת שירות החובה בצבא - ביחס לתקופה זו קבע בית המשפט העליון כי על האב לשלם 1/3 מדמי המזונות ששולמו עד אז. הפסיקה מתבססת על ההנחה כי בעת שירות החובה בצבא קטנות ההוצאות בגין כלכלה, ביגוד ועוד ועל כן ראוי להפחית את המזונות. גם במקרה זה ניתן לסתור את ההנחה הזו בהתאם לעובדות הרלוונטיות.

מן הראוי לציין כי פועל יוצא מהעובדה שנושא המזונות הנסקר במאמר זה לא הוסדר בחקיקה מפורטת, אלא בפסיקת בתי המשפט, גורם לעיתים לחוסר אחידות ולחוסר בהירות באשר למצב המשפטי.

כך, למשל, עד לאחרונה היתה מקובלת הפרקטיקה לפיה תביעה למזונות בעת תקופת שירות החובה מוגשת ע"י החייל (שכבר הנו בגיר ואינו זקוק להגשת תביעה באמצעות אמו). למרות זאת, לאחרונה קבע בית המשפט המחוזי כי על תביעה כנ"ל להיות מוגשת ע"י אמו של החייל.

במקרה אחר קבע בית המשפט כי חייל זכאי לתבוע מזונות כפי צרכיו בפועל ולא דווקא על בסיס 1/3 מהמזונות שקיבל קודם לכן **(ראה סקירת פסיקה בתמ"ש 1033/04)**.

המסקנה הנה, אם כן, כי משך חיוב המזונות עשוי להשתנות בהתאם לעובדות ונסיבות הענין וכן בהתאם למגמות משתנות של פסיקת בתי המשפט.